

“Encara he de veure les tripes de l'IEC”

El farmacòleg Josep Laporte i Salas va guanyar les eleccions a la presidència de l'Institut d'Estudis Catalans per una diferència de cinc vots respecte de l'altre candidat, el filòleg Joan Martí Castell. L'1 de setembre prendrà possessió del càrrec que ha ocupat durant set anys Manuel Castellet.

—Denunciava en el programa de la seva candidatura que l'IEC ha patit una “centralització creixent” amb l'excusa de més eficàcia. Quines conseqüències ha tingut aquesta centralització?

—Penso que no totes les seccions de l'Institut han treballat amb la mateixa intensitat i amb la mateixa productivitat. Això pot haver tingut moltes causes, però sembla que una de les principals és que han estat excessivament controlades per la Presidència. Evidentment l'Institut ha de tenir una direcció, un president, una política general i una coordinació entre les diverses seccions, però no oblidem que les cinc seccions de l'Institut són, de fet, veritables acadèmies de les diferents matèries que apleguen gent de tots els Països Catalans. Per tant, és evident que han de tenir la suficient autonomia i els suficients recursos per actuar en el sentit que creguin més convenient. Crec, des d'aquest punt de vista, que l'IEC ha fet una bona labor, però encara pot fer més. Per això, el meu lema ha estat “Donar un nou impuls a l'Institut”.

—En quin sentit?

—L'IEC té dues tasques molt importants, que són la que fa la Secció Filològica —en col·laboració amb les altres seccions, perquè no pot pas fer-ho tota sola— per la llengua, i la de la catalanística: l'estudi de la cultura catalana en el passat, el present i el futur. Però penso que una altra missió de

l'Institut ha de ser no només l'assessorament de les administracions públiques, sinó també el pronunciament i la discussió dels grans temes que afecten la societat dels Països Catalans.

—Això vol dir que s'ha de pronunciar sobre temes d'interès general?

—Exacte. Afortunadament, l'Institut ha crescut molt i està constituït per gairebé 200 membres, que representen branques molt diverses d'estudi arreu dels Països Catalans, i això és un valor que no ha estat suficientment explotat. Per tant, penso que sotmetre a discussió i pronunciar-se sobre els grans temes que afecten el país en l'actualitat és molt important. Per a això es necessita —no cal dir-ho— una revitalització d'aquestes seccions i una actuació transversal, de manera que gent de diferents seccions opini sobre un tema determinat.

—D'on surten els recursos per revitalitzar les seccions?

—És un tema complicat perquè l'Institut no disposa d'unes rendes pròpies, sinó que treballa a base de subvencions. Cal tenir més recursos per poder fer tot allò que ambicionem. Fins a aquest moment, les principals fonts de recursos han estat la Generalitat de Catalunya —que aporta recursos des de fa bastants anys— i, des de fa menys, també és positiva l'aportació de recursos de part de l'administració de l'estat, que patrocina determinades activitats de l'Institut en defensa de la llengua i la cultura catalanes. Però penso que les altres administracions dels Països Catalans també hi haurien de contribuir. Ja sé que amb la del País Valencià, de moment, és molt difícil, però hi ha unes relacions excel·lents amb les Illes i amb Andorra, i penso que es poden establir programes de col·labo-

Josep Laporte (Reus, 1922) és el nou president electe de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), la institució que fixa la normativa del català i aplega, sota el nom de seccions, les acadèmies de la llengua, història, ciències i tecnologia, biologia i filosofia i ciències socials. Laporte va ser conseller de Sanitat (1980-1988) i d'Ensenyament (1988-1992) de la Generalitat de Catalunya.

"Em sembla que, més que una política d'expansió i disseminació de seus, el que ha de fer l'Institut és una política de col·laboració i establir xarxes."

ració amb aquestes administracions. A més, també hi ha grans empreses disposades a patrocinar determinades activitats, que poden contribuir al finançament concret d'algunes tasques de l'Institut.

—Vol buscar mecenes?

—Es tracta de buscar mecenatge, més recursos i el suport de totes les administracions possibles: també les diputacions. Per què no? L'Institut va ser creat per la Diputació de Barcelona quan la presidia Enric Prat de la Riba.

—En tot cas, per donar recursos a les seccions, eliminarà partides pressupostàries centralitzades per projectes de recerca?

—No ho sé. Actualment, només sóc president electe de l'Institut i no prendré possessió del càrrec fins a l'1 de setembre. Sé com funciona, però, per dir-ho en termes gràfics, encara he de veure les tripes de l'Institut: quin és exactament el seu sistema de funcionament, el sistema de finançament, com es distribueix el pressupost. Això són coses que, ho confesso, ignoro. Ara començaré una sèrie de converses amb el senyor Castellet perquè l'1 de setembre es pugui fer normalment el traspàs de poder i jo estigui suficientment assabentat

dels problemes que hi pugui haver a l'Institut. Aquestes qüestions de detall sobre la distribució dels recursos, les podré contestar, amb molt més coneixement de causa, quan faci un temps que sigui president.

—Parlava abans del finançament del Ministeri de Cultura. El preu d'aquest finançament són propostes com ara la visita del rei a l'IEC?

—No crec que el Ministeri de Cultura condicionés les ajudes —que també dóna a l'Acadèmia basca i a les acadèmies d'Espanya— a cap acte d'aquest tipus.

—Vostè mateix, i altra gent de la seva candidatura, es van mostrar contraris a la invitació que Manuel Castellet va fer al rei Joan Carles perquè visités l'IEC.

—És que el senyor Castellet va fer les gestions perquè el rei visités l'Institut per iniciativa pròpia, em sembla a mi. Evidentment, en el ple no se n'havia parlat, i dubto, per les notícies que tinc, que se'n parlés en el Consell Permanent. A veure si ens entenem: jo no m'oposo que el rei visiti l'Institut; jo, en aquell moment, vaig subscriure una carta en la qual uns companys entenen que la visita no era adequada, perquè es produïa molt poc temps des-

prés que el rei pronunciés un discurs poc afortunat en el qual afirmava que la llengua castellana mai no ha estat imposada. Però aquest és un tema que s'ha d'arreglar amb el temps. I han d'entendre que el català s'ha de defensar per tots els mitjans. No cal que li digui que no tinc res contra el castellà —si alguna cosa lamento és no parlar-lo millor—, però això no vol dir que no defensi per damunt de tot la meua llengua materna.

—Què faran per convèncer les altres administracions de la necessitat de col·laborar, i especialment la Generalitat Valenciana?

—Aquest és el tema més difícil en el moment actual, segurament.

—Teniu poc de contacte amb l'administració valenciana?

—No crec que n'hi hagi cap. I dubto que sigui possible establir, ara per ara, un contacte positiu amb la Generalitat Valenciana. Tant de bo m'equivoqui. Això no vol dir que no ho haguem d'intentar, i està clar que els membres valencians de l'Institut han d'ajudar en aquesta tasca. El tema és prou complicat pels problemes que hi ha hagut.

—S'ha de parlar amb institucions noves, com ara l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL)?

—Hi ha membres de l'Institut que formen part de l'AVL i, per tant, nosaltres, a través d'aquests membres, hem d'intentar mantenir les millors relacions possibles. Aquesta és una política que vol temps i mà esquerra, i no es pot acabar amb una imposició per part nostra o de la gent que no pensa com nosaltres. El que s'ha de fer és una política que tendeixi a un consens, respectant coses essencials com la unitat de la llengua.

—Ara l'Institut d'Estudis Catalans té seus a Perpinyà i Castelló de la Plana. Penseu obrir-ne més?

—Ja ho veurem. Benvingudes les que hi ha, la de Perpinyà i la de Castelló, però, a mi, em sembla que més que una política d'expansió i disseminació de seus el que ha de fer l'Institut és una política de col·laboració. Cal establir xarxes en tots els camps sobre els que pretenem discutir —no només de la llengua i la catalanística— i que hi participi

gent de tots els Països Catalans. Aquesta col·laboració en xarxa és, al meu parer, l'objectiu més important de l'Institut en aquests moments.

—Com valora la feina que es fa a la seu de Castelló?

—No en tinc notícia directa. No he estat a Castelló, però m'agradarà molt anar-hi quan hagi pres possessió. Llaavors, podré parlar amb més coneixement de causa. De tota manera, em sembla positiu que s'hagi obert aquesta seu i em sembla positiu tot el que s'hi hagi fet fins ara.

—Aquesta xarxa de què parlu inclou el món universitari?

—Una cosa és la universitat i una altra, l'Institut. La tasca de l'Institut no ha de ser fer recerca, perquè es necessiten uns recursos extraordinaris que no tenim, però sí unir esforços i discutir temes comuns entre gent de tots i cadascun dels Països Catalans.

—Posi'm un exemple.

—N'hi ha molts. Per exemple, destacar la importància de la recerca en el món actual és extraordinàriament prioritari. Si pretenem ser un país desenvolupat hem de fer més recerca, perquè estem pràcticament a la cua de la Unió Europea en inversió en recerca. Això s'ha d'explicar bé i dir que no només les administracions públiques sinó també les empreses privades han d'invertir en recerca. Als Països Catalans, hi ha equips de gent disposada a fer recerca molt important, però els falten recursos i les administracions i les empreses han d'entendre que la recerca no és una càrrega, sinó una inversió de futur. Ponderar la importància de la recerca és una feina de l'IEC. Però també ho és analitzar la qüestió demogràfica, amb el problema de les migracions, per exemple.

—Diu que en el seu programa no s'esmentava ni un cop Països Catalans?

—No ho sé. M'estranya molt que no en parlem ni una vegada. A més, no voldria dir que qui parli més de Països Catalans sigui qui hi cregui més. No crec que tingui més importància.

—Què pensa fer respecte a iniciatives preses per l'anterior equip, com el SERIEC (Servei de Relacions Exteriors) o la Secretaria Científica?

—No li puc dir, perquè ho de conèixer des de dins. Ara mateix seria una insensatesa que jo li digués exactament què faré. S'ha d'estudiar a fons.

—Un sector dels treballadors de l'IEC ha tret, enmig de la campanya electoral, una sèrie de reclamacions laborals que, diuen, sol·liciten des de fa molt temps. Què pensa fer?

—Jo he parlat amb el personal de l'IEC durant la campanya. Ells em van dir que tenien queixes de fons i de forma. Sobre les queixes de fons no en puc parlar, perquè no les conec prou. Les queixes de forma evidenciaven que no hi havia hagut prou mà esquerra per donar l'audiència que calia a l'interlocutor vàlid, que és el comitè d'empresa. En aquest sentit ja els vaig dir que, si guanyava, estava disposat a escoltar-los tant com fos necessari per mirar de resoldre els seus problemes. Ara he rebut una felicitació, entre moltes altres, del comitè d'empresa, que diu que estan contents de la meua elecció. Quan sigui president, ja veurem com van les coses. Des del punt de vista del tracte, estic segur que aniran molt millor, i, des del punt de vista de les reivindicacions, encara no sé què hi podrem fer.

—Ha parlat de potenciar les publicacions de l'Institut. Com ho farà?

—L'Institut ha fet publicacions que són realment molt importants. No cal dir que hem de seguir per aquesta línia i no tinc crítiques, des d'aquest punt de vista. També haurem de veure el cost per estudiar si cal potenciar una cosa i disminuir-ne una altra. El que sí he dit és que m'ha arribat una denúncia d'algunes filials que la correcció del català s'emporta, de vegades, un temps excessiu. Evidentment, si un article científic de recerca s'ha escrit en un moment determinat i no pot ser publicat fins a sis o nou mesos després, perd actualitat. Per tant, farem tant com es pugui per subsanar aquest problema.

—Creu que les manifestacions que ha fet l'anterior president, Manuel Castellet, que els parlamentaris catalans no s'han ocupat de l'IEC com es mereix la institució, són encertades?

—El senyor Castellet ha publicat un llibre en el qual intenta desprestigiar

“A les publicacions de l'IEC, la correcció del català s'emporta, de vegades, un temps excessiu. Si un article científic no es publica fins a sis mesos més tard de ser escrit, perd actualitat”

determinades persones de l'Institut i l'ha presentat en plena campanya electoral. No penso que fos el moment més oportú. Però hi ha una cosa que m'ha sorprès molt. A mi, el senyor Castellet em va reconèixer, en una conversa que vam tenir fa un temps, que jo era una de les persones que, des de l'administració, havia fet més a favor de les finances de l'IEC. Parlo de quan jo era conseller d'Ensenyament i després comissari d'Universitats. Ara explica en el seu escrit que la situació econòmica de l'Institut es va començar a resoldre en el moment que la Presidència de l'IEC va signar un conveni amb el que aleshores era conseller d'Ensenyament de la Generalitat i amb el president Pujol. S'oblida de dir qui era aquell conseller.

—Vostè.

—Suposo que si jo no hagués estat un candidat a la Presidència, i en certa manera rival del seu candidat preferit, hagués posat el meu nom.

Però tot això té una importància relativa.

Àlex Milian